

การวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สู่วิทยฐานะครู

ตามเกณฑ์ ว**PA**

พัศธรเบศรวัฒน์ เวชวิริยะสกุล
อภินันท์ สิริรัตนจิตต์

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
สู่วิทยฐานะครูตามเกณฑ์ วPA

พัศตรเบศวณ์ เวชวิริยะสกุล
อภินันท์ สิริรัตนจิตต์

รายการบรรณานุกรม

พัศตรเบศวณ์ เวชวิริยะสกุล, อภินันท์ สิริรัตนจิตต์.
(2568). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สู่วิทยฐานะ
ครูตามเกณฑ์ วPA. สงขลา: AP Book and
Infopreneur.

พิมพ์/เผยแพร่ครั้งที่ 1: กันยายน 2568
จำนวน 170 หน้า

คำนำ

การวิจัยทางการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและวิชาชีพครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การเลื่อนวิทยฐานะตามเกณฑ์ วPA มุ่งเน้นให้ครูมีผลงานที่สะท้อนการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยที่ครูสามารถนำไปใช้จริงในห้องเรียน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การเขียนภูมิหลัง การพัฒนานวัตกรรม การออกแบบและดำเนินการวิจัย ตลอดจนการจัดทำรายงานผลวิจัยที่สอดคล้องกับเกณฑ์ วPA

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 6 บท ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความสำคัญของการวิจัย การเขียนภูมิหลังและวิเคราะห์ปัญหา การสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ การออกแบบงานวิจัย การรายงานผลการวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้บูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในแต่ละขั้นตอนเพื่อช่วยให้ครูทำงานได้สะดวก มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับโลกการศึกษายุคดิจิทัล

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นคู่มือที่เป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ นักวิชาการศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ในการพัฒนางานวิจัยเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และยังเป็นแนวทางสำคัญในการก้าวสู่การเลื่อนวิทยฐานะอย่างมั่นคงและมีคุณภาพ
ขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นแรงบันดาลใจและสนับสนุนให้เกิดหนังสือเล่มนี้ขึ้น

ด้วยความปรารถนาดี

พัศกรเบศรวงศ์ เวชวิริยะสกุล
อภิวัฒน์ สิริรัตนจิตต์

สารบัญ

บทนำ	2
บทที่ 1 ความสำคัญของการวิจัยตามเกณฑ์ วPA5	
1.1 ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวิจัยกับการเลื่อน วิทยฐานะ	5
1.2 กรอบการประเมินวิทยฐานะตามเกณฑ์ วPA8	
1.3 งานวิจัยกับการพัฒนาวิชาชีพครู	12
1.4 AI ในการค้นคว้าและสืบค้นเอกสารงานวิจัย	15
1.5 ปัญหาและอุปสรรคที่ครูมักพบในการทำวิจัย	18
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการเขียน ภูมิหลังของการวิจัย	24
2.1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรค ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	24
2.2 เทคนิคการเลือกประเด็นปัญหาที่เหมาะสม กับการวิจัยในชั้นเรียน	28
2.3 การเขียนภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	31
2.4 การใช้ AI เพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และสร้างโจทย์วิจัย	34
2.5 ตัวอย่างการเขียนภูมิหลังปัญหา	38

บทที่ 3	นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการเรียน	
	การสอน	45
3.1	ความหมายและประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา	45
3.2	ตัวอย่างนวัตกรรมที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	50
3.3	ประเภทของนวัตกรรมการเรียนการสอน	54
3.4	ตัวอย่างนวัตกรรมจากงานวิจัยของครู	57
3.5	การบูรณาการ AI ในการสร้างนวัตกรรม	62
บทที่ 4	การออกแบบและวิธีวิจัยเพื่อครูมืออาชีพ	70
4.1	หลักการออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน	70
4.2	การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)	71
4.3	การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)	72
4.4	เครื่องมือเก็บข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพ	73
4.5	การใช้ AI ช่วยสร้างแบบสอบถาม วิเคราะห์สถิติ และแสดงผล	74
4.6	การเขียนโครงร่างวิจัย	75

บทที่ 5 การรายงานผลการวิจัยเชิงทดลองและ เชิงพัฒนา	79
5.1 โครงสร้างรายงานการวิจัยเชิงทดลอง	79
5.2 โครงสร้างรายงานการวิจัยและพัฒนา	81
5.3 การเขียนผลการวิจัยและอภิปรายผลอย่าง เป็นระบบ	82
5.4 การใช้ AI ช่วยสรุปผล วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ และตรวจสอบภาษา	83
5.5 ตัวอย่างรูปแบบการนำเสนอรายงานที่สอดคล้อง กับเกณฑ์ วPA	84
 บทที่ 6 การใช้ผลการวิจัยและการพัฒนาวิทยฐานะ ครู	 87
6.1 การนำผลวิจัยและนวัตกรรมไปใช้จริง ในห้องเรียน	87
6.2 การเผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมทาง การศึกษา	88
6.3 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC)	89
6.4 การใช้ AI เพื่อเผยแพร่และสื่อสารผลวิจัย อย่างมีประสิทธิภาพ	90
6.5 บทสรุป: งานวิจัยคือตัวขับเคลื่อนสู่ ความก้าวหน้าทางวิทยฐานะ เกี่ยวกับผู้เขียน	91

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างคุณภาพมนุษย์ และครูคือผู้มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีความหมาย การพัฒนาวิชาชีพครูจึงต้องอาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา แก้ไขอุปสรรค และสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อผู้เรียนได้จริง เกณฑ์การเลื่อนวิทยฐานะ วPA ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผลงานทางวิชาการของครูควรเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่เพียงเอกสารเชิงวิชาการ แต่ต้องสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ครูเข้าใจและสามารถปฏิบัติการวิจัยได้จริง โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของผู้เรียน การเขียนภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา การพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับการเรียนรู้ ไปจนถึงการออกแบบวิจัยเชิงทดลองและวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่เหมาะสมกับสภาพจริงของห้องเรียน นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเขียนรายงานวิจัยทั้งสองรูปแบบ พร้อมทั้งแนวทางการนำผลงานไปใช้ต่อยอดเพื่อเลื่อนวิทยฐานะตามเกณฑ์ วPA

อีกประเด็นสำคัญคือการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งกำลังเป็นเครื่องมือใหม่ที่ช่วยสนับสนุนการทำงานวิจัยในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การสืบค้นเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการเขียนรายงานอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูสามารถทำงานได้รวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป หนังสือเล่มนี้มีใช้เพียงตำราทางวิชาการ แต่เป็น “คู่มือปฏิบัติ” สำหรับครูผู้มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและผู้เรียน ผ่านงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ วPA ผู้อ่านจะได้เรียนรู้ทั้งแนวคิดหลักการ และวิธีการเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของตนเอง

การวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

ครูแบบดั้งเดิม

ครูที่ปฏิบัติตามวิธีการสอนแบบเดิม

การวิจัยในชั้นเรียน

การสำรวจและวิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้เรียน

การพัฒนานวัตกรรม

การสร้างและปรับปรุงวิธีการสอน

การนำไปปฏิบัติจริง

การใช้ผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงการสอน

ครูมืออาชีพ

ครูที่สร้างสรรค์และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 1

ความสำคัญของการวิจัยตามเกณฑ์ วPA

การวิจัยเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้บริบทของเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแนวใหม่ (วPA) ที่มุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้สร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิจัยจึงไม่ใช่เพียงแค่ภาระงาน แต่เป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่ช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุ พัฒนาแนวทางแก้ไข และประเมินผลลัพธ์ได้อย่างเป็นระบบและมีหลักฐานเชิงประจักษ์

1.1 ความเชื่อมโยงระหว่างการวิจัยกับการเลื่อนวิทยฐานะ

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้และหาคำตอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งในบริบทของครูนั้น การวิจัยมิใช่เพียงเพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงวิชาการ แต่ยังเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงเกณฑ์ วPA จึงกำหนดให้ผลงานที่ใช้เลื่อนวิทยฐานะต้องสะท้อนถึง “การเปลี่ยนแปลงเชิงประจักษ์” ที่เกิดกับผู้เรียน เช่น

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน หรือมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

เกณฑ์ PA ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงแนวทางการประเมินวิทยฐานะครูอย่างมีนัยสำคัญ จากเดิมที่เน้นการสะสมผลงานทางวิชาการและเอกสารเป็น หลัก วPA ได้เปลี่ยนมาเน้นที่ “ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน” และ “การพัฒนางานที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน” โดยมี “ข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement: PA)” เป็นหัวใจสำคัญ

ข้อตกลง PA นี้กำหนดให้ครูต้องแสดงเจตจำนงในการพัฒนางานที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) หรือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถบรรลุข้อตกลงดังกล่าว

การวิจัยช่วยให้ครูสามารถ

ระบุและวิเคราะห์ปัญหา: การวิจัยเริ่มต้นจากการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นใน ชั้นเรียนหรือกับผู้เรียนอย่างชัดเจน เช่น ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พฤติกรรมการเรียนที่ไม่พึงประสงค์หรือความไม่เข้าใจในเนื้อหาบางส่วน การวิจัยช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ อย่างลึกซึ้งและเป็นระบบ

พัฒนานวัตกรรมหรือแนวทางแก้ไข: เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาแล้ว การวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม สื่อการสอน วิธีการสอน หรือแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของชั้นเรียนและผู้เรียนแต่ละคน นวัตกรรมเหล่านี้อาจเป็นสื่อการสอนแบบใหม่เทคนิคการสอนที่หลากหลาย หรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล: การวิจัยเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำ มาวิเคราะห์และประเมินผลว่านวัตกรรมหรือแนวทางแก้ไขที่พัฒนาขึ้นนี้ นั้นสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้จริงหรือไม่ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ใช้ในการประเมินผลงานตามเกณฑ์PA

รายงานผลและเผยแพร่: ผลการวิจัยที่ได้จะถูกนำมาจัดทำเป็นรายงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการประเมินวิทยฐานะ รายงานการวิจัยที่ดีจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและการสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ ผลงานวิจัยยังเป็นการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้กับเพื่อนครูและชุมชนวิชาชีพ

ดังนั้น การวิจัยจึงเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาวิทยฐานะครูตามเกณฑ์ PA เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูสามารถสร้าง “ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน” ที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำเสนอเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินในยุคปัจจุบัน และงานวิจัยจึงเป็นทั้งเครื่องมือและหลักฐานที่ครูสามารถใช้ยืนยันความสำเร็จของตนเองในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่างจากการสอนตามปกติที่อาจไม่เหลือร่องรอยของข้อมูลหรือผลลัพธ์เชิงวัดได้

1.2 กรอบการประเมินวิทยฐานะตามเกณฑ์ วPA

เกณฑ์ PA (Performance Agreement) หรือข้อตกลงในการพัฒนางาน เป็นหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ที่กำหนดโดยสำนักงาน ก.ค.ศ. (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูมีพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบการประเมิน วPA แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อตกลงในการพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่ง ในส่วนนี้ ครูจะต้องแสดงภาระงานตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด และผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่ง ซึ่งครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่

ด้านการจัดการเรียนรู้: การออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้การใช้สื่อและ เทคโนโลยีการวัดและประเมินผล

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้: การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน

ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ: การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนำ ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ ใน การพัฒนางาน

ส่วนที่ 2 ข้อตกลงในการพัฒนางานที่เป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน นี่คือนส่วนที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจ ของ